

Korte risicobeoordeling

***Stegophora ulmea* (Fr.) Syd. & P. Syd. (EU – Q)**

Naam waaronder gereguleerd: *Stegophora ulmea* (Fr.) Syd. & P. Syd.

Categorie: schimmels en oömyceten

Datum: december 2019

1. Verspreiding, waardplanten en belangrijkste pathways

Verspreiding

Europese Unie: geen meldingen (EPPO Global Database, 01.10.2019)

Buiten de Europese Unie: Canada, de Verenigde Staten (VS), China en het verre oosten van Rusland (EPPO Global Database, 01.10.2019)

Waardplanten

- *Ulmus* L. (iep)
- *Zelkova serrata* (Thunb.) Makino (zelkova)

Belangrijkste pathways

1. Planten bestemd voor opplant van *Ulmus* L. en *Zelkova serrata* (Thunb.) Makino met uitzondering van zaden

2. Samenvatting risicoscores

Parameter(combinaties)	Score	Schaal
Kans op een besmetting (P1-P2)	1	1 - 5
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) (P1-P3)	1	1 - 5
Kans dat het organisme officiële uitroeimaatregelen overleeft (P4)	2	1 - 4
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) ondanks officiële uitroeimaatregelen (P1-P3, P4)	3	1 - 6
Directe impact voor de teelt op perceelsniveau	4	1 - 5
Directe impact voor de teelt nationaal	3	1 - 9
Potentiële impact voor de export nationaal	4	1 - 9
Directe impact voor de groene ruimte	3	1 - 5

3. Risicoscores

Per onderdeel vindt u de risicoscore en de schaal [minimaal - maximaal mogelijke score]

P1 (associatie met pathway): 1 [1-5]

Biologie

De schimmel kan bladeren, twijgen en vruchten aantasten en ook aanwezig zijn in slapende knoppen (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2017)

Wet- en regelgeving

Sinds 14 december 2019 geldt een (tijdelijk) importverbod van planten bestemd voor opplant van *Ulmus* L., met uitzondering van zaden, *in vitro* materiaal en op natuurlijke of kunstmatige wijze gekweekte miniatuurplanten (bonsais) uit derde landen (Uitvoeringsverordening (EU) 2018/2019).

Voor op natuurlijke of kunstmatige wijze gekweekte miniatuurplanten (bonsais) uit de meeste derde landen gelden bijzondere eisen waaronder ten minste zes officiële inspecties per jaar die gericht moeten zijn op relevante quarantaineorganismen en waarbij ten minste elke rij op de kwekerij of het perceel is geïnspecteerd en per genus 300 planten (of 10% van de planten indien er meer dan 3000 planten van een genus aanwezig zijn) in detail zijn bekeken (Uitvoeringsverordening (EU) 2019/2072, Bijlage VII, punt 30).

Vondsten en intercepties

In het verleden (voordat het organisme in 2009 in de EU werd gereguleerd) heeft Nederland en het Verenigd Koninkrijk (VK) het organisme meerdere keren onderschept/gevonden op planten van *Zelkova* en *Ulmus* afkomstig uit China. In het VK is in de periode 1999 – 2007 het organisme 30 keer onderschept (Lane et al., 2013). Na 2007 zijn geen vondsten of onderscheppingen bekend in de EU (EPPO Global Database, Europhyt, 01.10.2019).

Score

Er geldt een (tijdelijk) importverbod (score 1). Verder zijn er al meer dan 10 jaar geen vondsten en intercepties bekend en de bijzondere eisen voor bonsais lijken dan ook effectief.

P2 (transfer): 5 [1-5]

De pathway is planten bestemd voor opplant.

P3 (kans op vestiging na transfer): 4 [1-5]

Gezien het huidige verspreidingsgebied (o.a. Canada) is het waarschijnlijk dat het organisme zich in Nederland buiten kan vestigen (zie ook (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2017). Indien het organisme binnenkomt met planten die eerst in een kas staan (zoals gebruikelijk bij bonsais) is de kans op vestiging kleiner vanwege de kleinere kans op natuurlijke verspreiding naar de omgeving en eliminatie van het organisme door gewasbeschermingsmaatregelen op het bedrijf. Omdat veel planten die worden geïmporteerd bonsais zijn die eerst in een kas worden geplaatst score 4 (en niet score 5).

P4 (kans overleven uitroeiactie): 3 [1-4]

Het organisme verspreidt zich via sporen in de lucht op natuurlijke wijze. In de EPPO-datasheet en in een PRA van het Verenigd Koninkrijk staat geen informatie over natuurlijk verspreidingsafstanden (Lane et al., 2013). Kleine besmettingen kunnen waarschijnlijk nog worden uitgeroeid. Zo zijn in het verleden besmette planten in een kas gevonden en is het pathogeen vervolgens uitgeroeid, maar over het algemeen zijn schimmelziekten die via de lucht worden verspreid zeer moeilijk uit te roeien (score 3).

Effect op perceelsniveau: 4 [1-5]

De schimmel tast de bladeren aan maar ook twijgen. In de sierteelt kan een aantasting de groei van planten afremmen en de planten ook onverkoopbaar maken (planten moeten praktisch vrij zijn van ziekten en plagen).

Mate van verspreiding: 3 [1-4]

Het organisme komt algemeen voor in de VS (Lane et al., 2013). Er is onzekerheid over natuurlijke verspreidingsafstand van de sporen, maar deze lijkt over het algemeen beperkt. 'Ascospores are forcibly expelled from perithecia and are airborne. They are presumed to have the potential to spread over a longer distance than the secondary inoculum, the macroconidia, which are presumed to be locally splash-dispersed throughout an infected tree from lower to upper leaves.' (EPPO-datasheet). Bij introductie in Nederland kan het een algemene ziekte worden van *Ulmus* en *Zelkova* met jaarlijks 25 tot 75% van de percelen besmet met het pathogeen (score 3).

Productiewaarde-teelt: 1 [1-6]

Er zijn geen cijfers beschikbaar over de productiewaarde van iepen *Ulmus* spp. en *Zelkova*. De inschatting is dat de productiewaarde van *Ulmus* en *Zelkova* minder is dan 5 miljoen euro per jaar, exclusief de handel in bonsais (score 1).

Impact op de groene ruimte: 3 [1-5]

Het pathogeen vermindert de sierwaarde (ontbladering) maar doodt zijn waardplant niet (Lane et al., 2013).

Export-maatregelenniveau: 4 [1-4]

Het organisme verspreidt zich door de lucht. Iepen komen algemeen voor in Nederland waardoor het lastig zal zijn om productieplaatsvrijheid te garanderen.

Productiewaarde-export: 1 [1-6]

Zie Productiewaarde-teelt

4. Referenties

- EFSA_Panel_on_Plant_Health, Jeger M, Bragard C, Caffier D, Candresse T, Chatzivassiliou E, Dehnen-Schmutz K, Gilioli G, Gregoire J-C, Jaques Miret JA, MacLeod A, Navajas Navarro M, Niere B, Parnell S, Potting R, Rafoss T, Rossi V, Urek G, Van Bruggen A, Van der Werf W, West J, Winter S, Boberg J, Gonthier P & Pautasso M, 2017. Pest categorisation of *Stegophora ulmea*. EFSA Journal, 15, e05105. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2017.5105>
- Lane C, Reed P & Matthews-Berry S, 2013. Rapid Pest Risk Analysis for *Stegophora ulmea*. The Food & Environmental Research Agency, York, United Kingdom. Beschikbaar online: <https://secure.fera.defra.gov.uk/phiw/riskRegister/plant-health/documents/stegophoraUlmea.pdf>

5. Afkadering

Dit is een korte risicobeoordeling om een indicatie te krijgen van het risico van het organisme voor Nederland. Er is geen uitvoerig literatuuronderzoek gedaan. Nieuwe informatie over bijvoorbeeld de biologie of het verspreidingsgebied van het organisme kan aanleiding zijn om de risicobeoordeling aan te passen. Daarnaast kunnen door aanpassing van wet- en regelgeving, handelsstromen e.d. risico's wijzigen in de tijd.

De 'potentiële impact voor de export' wordt voor een belangrijk deel bepaald door de biologie van het organisme (met name door de natuurlijke verspreidingscapaciteit van het organisme). De daadwerkelijke impact voor de export zal uiteindelijk afhangen van de eisen die importerende landen zullen stellen bij eventuele vestiging van het organisme in Nederland en de exportwaarde naar die landen. De daadwerkelijke impact kan dus (in sterke mate) afwijken van de potentiële impact.

In de lijst van referenties staan alle gerefereerde bronnen met uitzondering van de standaardbronnen: EPPO-datasheet, EPPO Global Database, EPPO Reporting Service en de rapporten Fytosignalering van de NVWA. Deze bronnen zijn te vinden op de websites van EPPO (European and Mediterranean Plant Protection Organisation) en de NVWA. Een beschrijving van de risicobeoordelingsmethode (o.a. 'rating guidance') kunt u ook vinden op de website van de NVWA.